Уҡытыусыһы: Исламова Зүлиә Хәмзә ҡыҙы
Класс: 6-сы б
Дата: 19.02.2018 йыл
Предмет: башҡорт теле

Дәрестең технологик картаһы

Дәрес темаһы	**Лексик тема: “Ишәк, эт, бесәй, әтәс” әкиәте.** **Грамматик тема: Сифат темаһын ҡабатлау.**
Дәрес төрө	Яңы теманы өйрәнеү.
Дәрес маҡсаты	**Белем биреү маҡсаты**: уҡыусыларҙы “Ишәк, эт, бесәй, әтәс” әкиәте менән таныштырыу, сифат темаһы буйынса белемдәрен арттырыу, нығытыу. **Үҫтереүсе:** әкиәттәр буйынса бәйләнешле телмәр күнекмәләрен, үҙ-ара ярыш сәмен үҫтереү, өйрәнгән һүҙҙәрҙе телмәрҙә ҡулланыу, ижади фекерләү һәләттәрен үҫтереү; **Тәрбиәүи**: Телгә һөйөү, әкиәттәргә, бер-береһенә ҡарата ихтирамлылыҡ, дуҫ, татыу йәшәү тойғоларын тәрбиәләү.
Көтөлгән һөҙөмтәләр:	**Предмет УУЭ һөҙөмтәләре**: тема буйынса яңы һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр өйрәнеү, уларҙы бәйләнешле телмәрҙә ҡулланыу. **Метапредмет (предмет-ара) УУЭ һөҙөмтәләре**: а) регулятив: уҡытыусы менән берлектә дәрес темаһын, маҡсатын билдәләргә күнегеү, булған белемдәрен барлау, баһалау; б) танып белеү: өлгө буйынса эш итә белеү, өйрәнеү (төркөмләп эшләй белеү, файҙалыһын һайлау); в) коммуникатив: темаға ҡарата бәйләнешле текст төҙөй белеү, үҙ-ара аралашыу, төркөмдә хеҙмәттәшлек итә белеү. **Шәхси УУЭ һөҙөмтәләре:** үҙаллылыҡ сифаттары үҫтереү, туғандарына, дуҫтарына, класташтарына иғтибарлы, ихтирамлы булыу, этикет белеү.

Йыһазландырыу	Электрон дәреслек, аудионан тыңлау өсөн яҙма, интерактив таҡта, карточкалар, әкиәттәрҙән иллюстрациялар, презентация.
Предмет-ара бәйләнеш	Тормош һабаҡтары, Башҡортостан мәҙәниәте. Рус теле һәм әҙәбиәте менән туранан тура бәйләнеш, рус теле менән дәресте сағыштырып алып барыу

Дәрес этаптары	**Уҡытыусы** **эшмәкәрлеге**	**Уҡыусылар** **эшмәкәрлеге**	**Дәрестең һәр этабында формалаштырылған УУЭ** ***(регулятив, танып белеү, коммуникатив, шәхси)***
I.Ойоштороу моменты. Уҡыу эшмәкәрлегенә мотивация булдырыу	I.- Һаумыһығыҙ, уҡыусылар! - Хәйерле көн! - Кәйефтәрегеҙ нисек? Ҡояшлы иртә кеүек Башҡорт телен, Дәүләт телен Өйрәнергә тип килдек. *(Презентацияла ҡарап уҡып китеү)* **Уҡыусылар беҙ һеҙҙең менән бөгөн дәрестә төркөмдәргә бүленеп эшләйәсәкбеҙ. (4 төркөм)** **1**-се төркөм: Тырыштар 2-се төркөм: Отҡорҙар 3-сө төркөм: Зирәктәр 4-се төркөм: Тапҡырҙар *Һәр дөрөҫ яуап өсөн смайликтар биреләсәк.* **Ә инде дәресебеҙҙең девизы шундай:**	Уҡыусыларҙың яуаптары **Мин дәрестә тырышып эшләйәсәкмен һәм юғары баһа аласаҡмын!**	**Регулятив**: үҙҙәренең уҡыу эшмәкәрлеген ойошторалар; **Шәхси**: белем алыуға, уҡыуға ҡарата, дәрескә ыңғай ҡараш күрһәтәләр. **Танып белеү**: яңы белем алыу кәрәклеген аңлайҙар, үҙҙәренең эшмәкәрлеген планлаштыралар.

	II.**Фонетик-орфоэпик күнегеүҙәр.** Презентацияла һүрәттәр ҡарау: -Ат сабҡанда нисек тауыш сығара? (телдәрҙе шартлатыу); -Бал ҡорто нисек безелдәй? (бзззззз) -Ҡаҙ нисек ҡаҡылдай? (ҡа-ҡа-ҡа) -Һыйыр нисек мөңөрәй? (Мөөөө) -Әтәс нисек ҡысҡыра?(Кикәрик-ү-үк) - Телебеҙҙе шымартып алайыҡ. **Йомро – йомро йомғаккайҙы** **Йә, балалар һүтәйек.** **Тылсым – әкиәт донъяһына,** **Йәһәт барып етәйек!** Уҡып ишеттерәм, эстән уҡып сығалар, минең арттан ҡабатлағыҙ. Кәйефтәрҙе үҙгәртеп уҡыу. Был шиғырҙа һеҙ ниндәй башҡорт хәрефтәрен күрәһегеҙ?	Уҡыусылар башҡорт теленең һуҙынҡы һәм тартынҡы өндәрен, һүҙҙәрҙе уҡытыусы артынан ҡабатлайҙар. . шатланып уҡыу; илап уҡый. ижектәргә бүлеп уҡыу.	
II.Уңыш ситуацияһы тыуҙырыу (белемдәрҙе актуалләштереү)	**Өй эшен тикшереү:** Һәр төркөмдән берешәр уҡыусы БХИ нан: мәҡәл, йомаҡ, һынамыш, тиҙәйткес уҡып китәләр. 1.Уҡыусылар, Былар бөтәһе лә БХИ жанрҙарына ҡарай.	Уҡыусылар яуап бирә. Себеште көҙ һанайҙар. Балдың тәмен айыу белә. Мейес башында биш бесәй…	**Регулятив:** уҡыу мәсьәләһен аңлау, ҡабул итеү, маҡсатҡа ярашлы эштәрҙе башҡарыу, ҡуйылған һорауға яуап бирә белеү. **Танып белеү:** кәрәкле мәғлүмәтте текстан ишетеп аңлау

	2. 4 төркөмгә 1-шәр йомаҡ таратып биреү. - Үҙе күп йөк ташый, Үҙе яй бара, Нимә ул?**(Ишәк)** - Төнөн дә, кисен дә Һаҡлай ул беҙҙе , Үҙе дуҫ та була ала. **(Эт)** - Ярата ул мейес башын Йә , әйтеп ҡарағыҙ нимә ул?**(Бесәй)** - Иртән тора, уята ул беҙҙе, Ҡыҙыл тарағы бар үҙенең? **(Әтәс)** Һеҙҙең алдығыҙҙа 4 яуап ята дөрөҫ яуапты һайлап алығыҙ. Таҡта алдына сығып теҙелеп баҫалар. Уҡыусылар, хайуандар тураһында йомаҡтар ғына түгел әкиәттәр ҙә бар.	Ат бышҡырһа ямғырға. Бесәй моронон ҡаплап ятһа, көн һыуыта. .. йомаҡтар сисеү… һынамыштар һ.б Һәр команда яуаптарҙы һайлап алалар **(Ишәк, эт, бесәй,әтәс һүрәттәрен).**	**Коммуникатив:** тыңлайҙар һәм диалогка инәләр, әңгәмәгә ҡушылалар **Шәхси**: уҡыу эшмәкәрлегенә мотивация булдырыу, уҡыуға, яңылыҡ белеүгә ынтылыш, ҡыҙыҡһыныусанлыҡ сифаттары формалаша.

III.Уҡыу мәсьәләһен ҡуйыу.	- Шулай итеп, беҙ бөгөн дәрестә нимә тураһында һөйләшәсәкбеҙ? - Үҙебеҙгә ниндәй маҡсат ҡуябыҙ? Тимәк, беҙ "Ишәк, эт, бесәй, әтәс" әкиәте менән танышып китәсәкбеҙ.	Әкиәт тураһында һөйләшәсәктәре тураһында әйтәләр. Уҡытыусы менән берлектә дәрескә маҡсат ҡуялар.	**Танып белеү**: логик фекерләү (сылбырын) алгоритмын төҙөйҙәр. **Регулятив:** уҡытыусы менән берлектә дәрестең маҡсатын билдәләйҙәр.
IV.Яңы материалды өйрәнеү. Уҡыу проблемаһын сисеү.	**Әңгәмә** Уҡыусылар, ә һеҙ ниндәй әкит төрҙәрен беләһегеҙ? Һәр төрөн асыҡлап китеү. -Презентациянан һүрәттәр ҡарап китеү -Уҡыусылар әкиәттәр башҡорт телендә нисек башланып китәләр? -Бөгөн танышасаҡ әкиәтебеҙ ниндәй төрөнә ҡарай инде? **Дәреслек менән эшләү:** 1.Китаптарыбыҙҙың 77-се биттәрен асайыҡ.	Уҡыусылар уҡытыусының һорауына яуап бирәләр һәм әңгәмәлә ҡатнаша. Тылсымлы әкиәттәр. Батырҙар тураһында . Хайуандар тураһында. Көнкүреш әкиәттәр. Борон-борон заманда... **Хайуандар тураһында әкиәткә ҡарай.**	**Регулятив:** өлгө буйынса эшләй белеү, төркөмдә эшләй белеү. **Танып белеү:** кәрәкле мәғлүмәтте һайлап алыу, рефлексия үткәрәләр, үҙҙәренең эштәрен яҡлай беләләр, анализ бирәләр. **Коммуникатив:** монологик телмәр төҙөй белеү, бер-береһе менән хеҙмәттәшлек итә белеү, үҙ эштәрен анализлау, башҡаларҙы тыңлай белеү, әңгәмәгә ҡушыла белеү формалаша **Шәхси:**Башҡорт халыҡ ижаны аша дөрөҫ йәшәргә кәрәк икәнен аңлайҙар; һүҙ байлыҡтарҙы байытыу мотлаҡ икәнен төшөнәләр.

	Һүҙҙел эше үткәреү: Осраҡкан- встретил Һөнәр-профессия Ҡыйыҡ-крыша Ҡыуып сығарғын- выгнал Төнәргә-взбираться, садиться на насест для ночевки 3.Әкиәтте аудиояҙмала тыңлатыу. **Һорауҙар:** .Әкиәт шуның менән тамамландымы? Нисек уйлайһығыҙ? -Ниндәй йәнһүрәт рус телендә ҡарағанығыҙ бар? **Уҡыу төрҙәре:** **1.** -Эстән уҡып сығалар; -Һәр төркөмдән бер уҡыусы сығып ишәк , эт, бесәй, әтәс булып диолог уҡып ишеттерәләр;	Һүҙлек дәфтәрҙренә яҙып ҡуйыу һәм иҫтә ҡалдырыу. Өҡ, әкиәт бының менән генә тамамланманы әлбиттә. “Бременские музыканты” йәнһүрәте.	

	-Уҡыусыларҙы шул уҡ ваҡытта баһалап китеү кем яҡшы уҡыған, смайлик биреү. **-2. “Иғтибарлы бул”уйыны.** -Ҡалышмай уҡыу; - ижекләп уҡыу; - шәп итеп уҡыу; -шым ғына уҡыу; -туҡтап ҡалыу - уҡыған юлдарҙы табып дауам итегеҙ. **3. Һығымта:** -Әкиәт беҙҙе нимәгә өйрәтә? -Ишәк, эт, бесәй, әтәс ниндәй һөнәрҙәр беләләр? -Ә һеҙ ниндәй һөнәрҙәр беләһегеҙ? *Презентация һөнәрҙәр тураһында ҡарап китеү.*	Уҡыусылар ҡалышмай, иғтибарлыҡтарын арттырып эшләйҙәр. Һәр дөрөҫ яуапҡа командалар смайликтар алалар. Берҙәм, татыу булырға өйрәтә, һәр кешенең һөнәре булырға тейеш. Бесәй-мыяулай, эт-өрә, әтәс-ҡысҡыра. *Презентация ҡарау һәм һөйләм төҙөү.* **Мин үҫкәс … булырға хыялланам.**	

	Һеҙҙең һәр берегеҙ киләсәктә һөнәр һайлаясаҡ. Кем булырға хыялланаһығыҙ?		
V**. Ял минуты**	- Уйын уйнап, ял итеп алайыҡ 1. Күҙ алдығыҙға килтерегеҙ: бер ҡулығыҙҙа тәмле еҫле сәскә, ә икенсе ҡулығыҙҙа шәм. Сәскәне еҫкәйбеҙ һәм шәмгә өрәбеҙ. 2. Күҙҙәргә ял минуты. 3.Беҙҙең Башҡортостанда Шундай бейек тауҙар, Шулай бөгөлә талдар, Шулай ҡағына ҡаҙҙар, Шунан ырғып алалар, Шунан бейеп алалар, Шунан шым ғына ултырып Тағы белем алалар.	Уҡыусылар ял минутын уҡытыусы менән башҡаралар. *Презентация ҡарап башҡаралар.*	**Шәхси:** уйында ҡатнашыу мәҙәниәте формалаша, уҡыу материалына ҡыҙыҡһыныу арта.

VI.Белемде нығытыу(Яңы белемде практикала ҡулланыу)	**Әңгәмә. Күнегеүҙәр аша белемдәрҙе нығытыу**. Презентация ҡарау: 1.Әтәс, эт, ишәк, бесәй һүрәтәре һәм Ниндәй? Һорауы. Бирелгән һүҙҙәрҙән һәр команда таҡтала һүҙбәйләнештәр төҙөйҙәр. -Нимә тураһында һүҙ бара? - Әтәс һүҙеннән сығып төрлө төҫтәге һүҙенә ниндәй һорау ҡуябыҙ? -Ниндәй? Һорауына ниндәй һүҙ төркөмә яуап булып килә. 2. Шулай итеп беҙ һеҙҙең менән сифаттарҙы ҡабатлап китәбеҙ. Презентациянан ҡарау: - Сифат нимәне белдерә? -Миҫалдар килтерегеҙ, сифаттар менән. **Эш дәфтәрҙәре менән эшләү:**	Яуаптар: Уҫал, көслө, аҡ, төрлө төҫтәге, Айыу көслө, төлкө хәйләкәр, ҡуян ҡурҡаҡ, ишәк яй, бесәй аҡ, әтәс батыр,эт тоғро. Ниндәй? Батыр әтәс Сифат+исем Әңгәмәлә ҡатнашалар. Сифат. Билдәне, төҫтө, форманы… 	**Шәхси:** тасуири уҡыу күнекмәләре формалаша, уҡыуға ҡарата ҡыҙыҡһыныу **Регулятив:** уҡыу мәсьәләһен (биремен) аңлау, ҡабул итеү, үҙҙәренең эшмәкәрлеген планлаштырыу, ҡуйылған һорауға яуап бирә белеү. **Коммуникатив:** диалог төҙөйҙәр, һорауҙарға яуап бирәләр, башҡаларҙы тыңлай белеү, әңгәмәгә ҡушыла белеү формалаша **Танып белеү:** анализлау, сағыштырыу, алған мәғлүмәтте дөйөмләштереү

	-Дәфтәрҙәрҙе астырыу, датаны яҙыу, класс эше. -Бирелгән һүҙҙәрҙе тәржемә итеп китеү. -Был һүҙҙәр ниндәй йыл миҙгеленә хас. -Һәр төркөм яуаптарҙы барлап сығалар. -Тәкдим ителгән һүҙҙәргә икенсе бағаналағы ҡайһы сифаттар тап килә? Мәғәнәләре тап килгән сифаттарҙы һайлап яҙығыҙ. -Һәр төркөмдән 1-шәр уҡыусы таҡтала һүҙбәйләнешәтрҙе яҙалар, ә ҡалғандар урындарында эште дәфтәрҙәрҙә башҡаралар. **Әңгәмә:** - Әкиәттәрҙең ниндәй төрҙәре була? - “Ишәк, эт, бесәй, әтәс” әкиәте ниндәй төргә ҡарай. - Ниндәй һүҙ төркөмөн ҡабатлап киттек? - Ул нимәне белдерә? - Миҫалдар килтерегеҙ?	Ун туғыҙынсы февраль Класс эше. 36-сы күнегеү. Ҡыш. Презентацияла ҡыш һүрәте. Мәҫәлән: Ҡыш ап-аҡ Ағас яланғас Болот ҡара Һауа саф Ел көслө Көн һыуыҡ . Презентация ҡарау: Әкиәттәр ↓ Тылсымлы әкиәттәр.	

	Бына укыусылар беҙҙең бөгөнгө дәресебеҙ ниндәй ҙур, ҡыҙыҡлы, мауыктырғыс килеп сыкты.	Батырҙар тураһында . Хайуандар тураһында. Көнкүреш әкиәттәр.	“Ишәк, эт, бесәй, әтәс” әкиәте
VII. Өйгә эш	1. Әкиәт буынса һүрәт төшөрөргә. 2. Сифат +исемдән килгән 5 һүҙбәйләнеш төҙөргә. 3. Һөнәр исемдәрен яҙып килергә.	Көндәлеккә өй эшен яҙалар, өйгә эш буйынса һорауҙар бирәләр	**Танып белеү:** кәрәкле мәғлүмәтте һайлап алыу, анализлай, һайлай белеү. **Регулятив:** яңы уҡыу мәсьәләһен ҡабул итә белеү, үҙҙәренең эшмәкәрлеген планлаштырыу. **Коммуникатив**: шиғыр ятлау, һүҙҙәр ятлау
VIII.Дәресте йомғаҡлау. Эшмәкәрлеккә рефлексия.	- Шулай итеп, бөгөн дәрестә нимә белдегеҙ? - Нимәгә өйрәндегеҙ? Дәрес башында ҡуйған маҡсаттарға ирештекме? - Алған белемдәрегеҙ тормошта кәрәк булырмы? Уҡыусыларҙы баһалау. - Дәрестә алған белемдәрегеҙҙе тормошта ла ҡулланырһығыҙ, тип ышанам. Рәхмәт.	Уҡыусыларҙың яуаптары. Нимәгә өйрәнеүҙәре тураһында әйтәләр. Дәрес башында ҡуйған маҡсаттарҙы иҫкә төшөрөү, баһалау битендә үҙҙәренә баһалар ҡуялар. **Һәр команда үҙҙәренең смайликтарын һанайҙар һәм бер береһен төркөмдәрендә баһалап китәләр.** **Ҡайһы команда беренсе урын, икенсе,өсөнсө, дүртенсе урында әйтеп китеү.**	**Регулятив**: үҙҙәренең эшмәкәрлегенә баһа биреү, уҡытыусының баһаһына адекват ҡараш формалаша. **Шәхси:** үҙ үҫеш, баһалау һәләте үҫә.

		Шулай уҡ уңыш баҫҡысында үҙҙәренең исемдәрен яҙып баһалап китәләр.	